

Ons grootste landelijke kennisinstituut op gebied van toetsing, Cito, bestaat dit jaar 50 jaar. In het kader van dat jubileum zal Cito de komende tijd verschillende activiteiten voor het onderwijs organiseren. In Van Twaalf tot Achttien zal komend schooljaar een aantal artikelen verschijnen, die in samenwerking met Cito tot stand zijn gekomen. Op de drempel naar de zomervakantie leiden we die reeks artikelen in met een gesprek met Anneke Blok, sinds 2016 voorzitter van de Raad van bestuur van Cito.

Terug naar de oorsprong

Cito wil waarde toevoegen in de klas

DOOR RENSKÉ VALK

Anneke Blok

Het viel me laatst weer op dat er meerdere medewerkers van Cito zijn die zelf hebben ervaren hoe belangrijk het was dat er in hun tijd een eindtoets was. Dat ze mede daardoor zijn gaan studeren, iets wat vanuit het eigen milieu niet voor de hand lag. Het brengt ons direct naar wat de bedoeling zou moeten zijn van de inspanningen van Cito: meewerken aan gelijke kansen voor iedereen.' Dat zegt Anneke Blok, die op 1 april 2016 in dienst trad van Cito. Opgelid tot Kunst- en Cultuurwetenschapper, had ze ooit het idee dat ze in dat domein haar professionele bijdrage zou gaan leveren. Maar een grote liefde voor boeken en een fascinatie voor het uitgeverijvak deden haar terechtkomen in de uitgeverijwereld. Uiteindelijk verdiende ze haar sporen bij een educatieve uitgeverij, tot ze besloot tot de recente overstap naar Cito. 'Ik kom uit een onderwijsgezin, maar ik had niet gedacht dat ik zo verliefd zou worden op het onderwijs.'

Herijken

Anneke staat nu aan het roer van een organisatie die even belangrijk als veelbesproken is, in het huidige onderwijsveld. Onze onderwijsopvattingen en -aanpakken zijn in transformatie. Er wordt op veel plekken hard nagedacht, over het definiëren van de bedoeling van ons onderwijs, over het eigenaarschap van onderwijzen en leren, over de zegeningen en voetangels van het stelsel. Grote organisaties als Cito, met een niet te miskennen invloed op de ontwikkeling in ons onderwijs, dienen hierin hun positie te bepalen. Anneke: 'Dat is in de afgelopen 50 jaren niet anders geweest. Ik kijk ook op die manier naar de ontwikkelingen die Cito heeft doorlopen. Keuzes die in de loop van de jaren gemaakt zijn, zijn begrijpelijk vanuit de maatschappelijke context, hetgeen ze overigens niet onbeperkt houdbaar maakt. In die zin vond ik ook wel wat van het huidige Cito, ook toen ik nog geen bestuurder was. Zoals? Wel, bijvoorbeeld dat we doorgeschooten zijn, toetsen zijn afrekenmiddelen geworden. Onze eindtoets is een rol gaan spelen in zoveel meer dan waartoe hij ooit is ontworpen. Een eindtoets gaat over een kind en is een hulpmiddel, een stukje van de puzzel, op weg naar een

Het glazen dak van het atrium, Cito

toekomst waarin nog van alles gebeurt. Dat vond ik voordat ik bestuurder werd en dat vind ik nog. En nu heb ik de kans om bij te dragen aan een herijking. Niet ik, trouwens - ik ben zelden een 'ik' - maar wij, als team.'

Een herijking. Waaraan ijk je dan? Anneke Blok wil in ieder geval de oorsprong van Cito weer scherp terug in beeld brengen. 'Adriaan de Groot zag in 1968 in Amerika hoe een toetsinstrument een middel kon zijn om de capaciteiten van kinderen in beeld te brengen, waardoor hun kansen niet meer alleen werden bepaald door een oordeel van een individuele docent. Dat is de gedachte waaruit Cito is ontstaan en wat mij betreft is dat een belangrijk eerste ijkpunt. Op die manier zijn wij onze huidige activiteiten aan het herzien. Dat leidt nu al tot een aantal ingrijpende veranderingen, bijvoorbeeld tot het staken van een aantal internationale activiteiten. Wat is de waarde van wat doen voor leerlingen en hun docenten in de klas? Dat moet steeds onze toetssteen zijn.'

Kennisinstituut

Cito heeft een aantal expliciete overheidsopdrachten, waarin het niet zelfstandig opereert maar schakel is in een keten. Veranderen in de keten is niet eenvoudig, vraagt om geduld en om creativiteit om sterk gevoelde wensen binnen de organisatie ook binnen de beleidskaders te kunnen realiseren. Cito is echter ook een kennisinstituut, een specialist. Herijken betekent daarmee ook: goede invulling geven aan die rol in het onderwijs. Anneke: 'Op dit moment speelt er maatschappelijk veel. Waar gaat het onderwijs over en waar niet? Van onderwijsinhoud tot de reikwijdte. En het onderwijs geeft aan dat ze er zelf over wil gaan. Eigenaarschap is dan ook echt een thema van nu; eigenaar zijn

van je ontwikkeling als leerling, van het onderwijsleerproces als leraar. Om echt voeling te hebben is dialoog belangrijk. Met scholen en ook met stakeholders van Cito. Het zijn immers ontwikkelingen die voor onze producten en diensten gevolgen hebben. Wij moeten hiervan op de hoogte zijn, en inzichten en oplossingen bieden. En die kunnen we niet bedenken van achter ons bureau. We ontwikkelen samen, met en voor het onderwijs. Sterker nog, we zetten in op co-creatie; ontwikkelen in het onderwijs, in en met de school zelf, zodat je samen ziet wat er in de klas gebeurt met gedane inspanningen en producten.'

Wanneer ben je voor het laatst op een school geweest, vraagt Anneke met regelmaat aan de eigen medewerkers. Ze bedoelt: niet voor een gesprekje, maar écht in de klas. Cito-medewerkers beginnen die ruimte te voelen en zoals in elke organisatie pakken sommigen die met twee handen aan, en tonen anderen zich conservatiever. Verschil in verandersnelheid tackelen is een uitdaging voor de komende tijd.

Dialoog

Terug naar de oorsprong: kansen voor iedereen. Hoe komt het dat in de recente geschiedenis het juist die kansen voor iedereen zijn die, volgens velen, onder druk staan door de grip die toetsing op het onderwijs heeft gekregen? Door de voortdurende vergelijking van leerlingen onderling, door volgsystemen en eindtoetsen, door toetsvormen die het vertrouwen van de gebruikers verliezen, door alle rekenarij die men maar ondoorzichtig vindt. Wat te denken van die scholen en leraren die niet meer geloven in de waarde van de traditionele toets, en misschien zelfs niet meer geloven in een bestaansrecht voor grote toetsorganisaties? Wat heeft Cito hún te bieden?

'Deze critici zijn bij uitstek de mensen waarmee we in gesprek gaan. Door te praten over de twijfels en zorgen over de bruikbaarheid van toetsen en examens van nu, kunnen we gezamenlijk zoeken naar oplossingen voor morgen. Dat hoeft niet altijd een traditionele schriftelijke toets te zijn. Nieuwe technologie geeft ons de mogelijkheid om ook andere vormen van toetsen te verkennen. We onderzoeken binnen onze innovatieafdeling CitoLab bijvoorbeeld nu al methodes die gesproken tekst van leerlingen omzetten naar geschreven tekst en die te beoordelen. Maar we gaan ook na of er formatieve toetsvormen denkbaar zijn, waarmee we scholen kunnen helpen om naast cognitieve vaardigheden ook persoonlijke ontwikkeling of groei zichtbaar te maken.'

'De innovaties waarmee we ons bezighouden bepalen we open en transparant. In 2017 hebben we onze agenda vastgesteld vanuit gesprekken met andere organisaties in het onderwijs, zoals de Inspectie van het Onderwijs, de VO raad en het College voor Toetsen en Examens. Vanuit deze gesprekken zijn innovatiethema's bepaald en voor elk van deze thema's doen we als Cito een belofte aan het onderwijs. En iedereen kan ons daar aan houden: het meerjarenbeleidsplan is voor iedereen te lezen op onze site.'

Tot slot, wie jarig is, staat daar uiteraard bij stil. Het past Cito om dit voor diverse doelgroepen en op een passende manier te doen. Een bijeenkomst met leerlingen en stakeholders, een

internationaal congres, gastheer zijn voor een psychometrisch congres, een wiskunde-olympiade voor bedrijven en in gesprek gaan met het veld op de NOT. Dit alles om verleden, heden en toekomst van toetsen en ontwikkelen te koppelen aan een krachtig onderwijs van morgen. Daarnaast staat Cito komend schooljaar garant voor een aantal bijdragen in Van Twaalf tot Achttien, en zal zo haar steentje bijdragen aan de dialoog over goed onderwijs en passende toetsing. ●

► **Renske Valk is hoofdredacteur van Van Twaalf tot Achttien.**

De vijf beloften van Cito

Kwaliteit van toetsing: Wij vergroten de kennis over toetsen, zodat de waarde en toepasbaarheid ervan toenemen.

Toetsen van nieuwe onderwijsinhoud: Hoe het onderwijs ook verandert, wij maken zichtbaar hoe leerlingen zich ontwikkelen.

Meer data, nieuwe technologie: Met moderne statistische modellen en IT-toepassingen geven we meer betekenis aan leerresultaten.

Onderwijs op maat: Wij ondersteunen onderwijsprofessionals bij het vormgeven van onderwijs op maat.

Eigenaarschap faciliteren: Wij helpen scholen, leraren en leerlingen zelf eigenaar te worden van het onderwijsleerproces.

Zie ook <http://www.cito.nl/over%20cito/over-ons/verantwoording>